

Inbreng van Nele Union, bestuurslid Dorpsraad Afrit 12

Dorpsontwikkeling en lokaal ondernemerschap in Hansbeke (Deinze)

De dorpsraad van Hansbeke bekijkt voortdurend hoe het dorp zijn eigenheid en leefbaarheid kan behouden binnen een grotere fusiegemeente. Twee concrete projecten tonen hoe Dorpsraad Afrit 12 de dorpsbewoners betreft bij de toekomst van hun dorp en invloed probeert uit te oefenen op lokale ontwikkelingen.

1. Hansbeke binnen de fusiegemeente Deinze

Hansbeke maakt deel uit van Deinze, een gemeente met zeventien dorpen. Bij de fusie leefde de bezorgdheid dat de dorpen te veel vanuit een stedelijke logica bestuurd zouden worden, zonder voldoende aandacht voor hun specifieke karakter en behoeften.

Hansbeke heeft bovendien geen rechtstreekse vertegenwoordiging in het lokale bestuur. Dit roept vragen op over de rol, de representativiteit en het draagvlak van de dorpsraad. Ook vanuit het stadsbestuur worden daar soms kritische vragen over gesteld.

Om haar ambities duidelijk te formuleren, stelde de dorpsraad een **Memorandum 2030** op, geïnspireerd door de werking van de Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen (VVDB). Het document, dat ook online beschikbaar is, werd tijdens een bijeenkomst van de dorpsraad aan alle gemeenteraadsleden overhandigd.

De centrale vragen in het memorandum zijn hoe Hansbeke zijn eigen identiteit kan bewaren en hoe het dorp ook in de toekomst leefbaar en sociaal verbonden kan blijven.

Daarbij gaat aandacht naar ontmoetingsplekken, woonvoorzieningen voor jongeren en ouderen, de keuze tussen appartementen en laagbouw en het behoud van lokaal ondernemerschap.

2. Lokaal ondernemerschap als basis voor een leefbaar dorp

Een belangrijk aandachtspunt is het verdwijnen van lokale handelszaken.

Hansbeke heeft geen slager meer, beschikt nog over een beperkt caféaanbod, en de bakker is nog slechts drie dagen per week open.

De dorpswinkel van Mieke vormt daarom een bijzonder belangrijke voorziening. De winkel is niet alleen een plaats waar inwoners hun dagelijkse boodschappen kunnen doen, maar heeft ook een uitgesproken sociale functie.

Een dorpswinkel biedt werkgelegenheid, stimuleert ontmoetingen en draagt bij aan de identiteit van het dorp. Het pand fungeert als een herkenbaar dorpsbaken en versterkt de sociale samenhang.

Omdat Mieke eind 2030 haar activiteiten wil stopzetten, ontstond de vraag hoe deze dorpswinkel ook in de toekomst behouden kan blijven.

Een LEADER-project voor de toekomst van de dorpswinkel

De dorpsraad richtte een werkgroep op om verschillende toekomstmogelijkheden te onderzoeken.

Samen met Avansa werd een LEADER-project uitgewerkt, dat in mei 2026 werd goedgekeurd.

Voor het driejarige traject werd meer dan 100.000 euro subsidie toegekend.

Het project onderzoekt hoe een dorpswinkel duurzaam verankerd kan worden in Hansbeke. Verschillende uitbatingsmodellen worden bekeken, zoals een samenwerking met een grotere winkelketen, een combinatie met horeca of een buurtpunt dat gedeeltelijk door vrijwilligers wordt gedragen.

Naast de maatschappelijke meerwaarde is vooral de **financiële haalbaarheid** een belangrijk aandachtspunt. Daarom zullen ook businessplannen worden uitgewerkt.

De planning ziet er als volgt uit:

- **2026:** vooronderzoek en opmaak van een dorpsenquête om behoeften en verwachtingen in kaart te brengen.
- **2027:** uitwerking en vergelijking van mogelijke scenario's, uitbatingsmodellen en businessplannen.
- **2028:** verdere concretisering van een toekomstig concept voor de dorpswinkel.

De werkgroep binnen de dorpsraad bestaat uit zes inwoners en wordt ondersteund door Avansa. Er wordt bewust gekozen voor een laagdrempelige aanpak. Andere bewoners kunnen daardoor op elk moment aansluiten, zonder zich voor een lange periode te moeten engageren.

Zo probeert men meer inwoners te betrekken dan alleen de vaste vrijwilligers van de dorpsraad.

3. De oude jongensschool: inwoners betrekken bij een nieuwe invulling

Een tweede belangrijk project is de herontwikkeling van de site van de voormalige jongensschool.

Deze grote site, met een ruime tuin, is eigendom van de stad Deinze en was aan renovatie toe.

Vroeger bevond zich hier ook een gemeenschapszaal. Die functie werd verplaatst naar een nieuw cultuurhuis dat het dorp ter beschikking kreeg en waar dankbaar gebruik van wordt gemaakt.

De stad wilde de oude schoolsite verkopen en had hiervoor al een aantal voorwaarden vastgelegd.

De dorpsraad vond het echter belangrijk dat ook inwoners inspraak kregen in de toekomstige bestemming van deze centrale plek.

Van ideeënverzameling naar dorpsenquête

De dorpsraad slaagde er effectief in betrokken te worden bij het proces en organiseerde een bevestiging van inwoners.

In eerste instantie werden ideeën verzameld bij ongeveer zeventig mensen. Omdat deze groep niet noodzakelijk representatief was voor het hele dorp, werd vervolgens een bredere enquête georganiseerd die ongeveer honderd bijkomende antwoorden opleverde.

De resultaten werden geanalyseerd en verwerkt in een onderbouwd advies aan de stad.

Nele maakte dankbaar gebruik van artificiële intelligentie, onder meer ChatGPT en Gemini, om de grote hoeveelheid informatie te verwerken. Dit leverde volgens haar een kwalitatief sterke analyse op. Ook hielp AI bij het opstellen van een brief aan het gemeentebestuur.

Nele benadrukte daarbij het belang van een heldere structuur, iets wat de dorpsraad altijd nastreeft in de communicatie met het lokaal bestuur. Deze keer bestond het schrijven uit drie luiken.

1. Eerst een beknopte samenvatting met de belangrijkste conclusies.
2. Vervolgens een uitgebreider rapport met de argumentatie.
3. Tot slot een addendum met de volledige enquêteresultaten.

Zo kreeg het bestuur snel zicht op de essentie, terwijl alle achterliggende informatie ook beschikbaar bleef en blijft.

4. Resultaat: een herontwikkeling met aandacht voor dorpsnoden

Intussen werd de oude schoolsite verkocht. Het ontwikkelingsproject dat nu volgt, voorziet onder meer in een multifunctionele zaal en een cohousingproject.

De projectontwikkelaar ging rond dit alles in gesprek met de dorpsraad. Hoewel niet alle wensen van de inwoners werden overgenomen, werd volgens de toelichting wel met veel voorstellen rekening gehouden. Maar onder andere het behoud van een doorzicht naar de achterliggende tuin was een aandachtspunt dat niet volledig volgens de wensen van de dorpsraad werd meegenomen.

Nele vermeldde ook dat een privépersoon mogelijk een aankoopoptie heeft ondertekend om een ruimte op de site als toekomstige dorpswinkel uit te baten. Dit zou kansen kunnen bieden om het project rond de dorpswinkel te verbinden met de herontwikkeling van de site van de voormalige jongensschool. De concrete invulling hiervan is dus wel nog niet bevestigd.

5. Belangrijkste inzichten voor andere dorpsraden

Het voorbeeld van Hansbeke toont hoe een dorpsraad, ook zonder rechtstreekse politieke vertegenwoordiging, een actieve rol kan opnemen in de ontwikkeling van het dorp.

In het betoog van Nele kwamen verschillende belangrijke inzichten naar voren.

- **Een duidelijke dorpsvisie biedt houvast.** Het Memorandum 2030 vormt een basis om met het lokaal bestuur in gesprek te gaan en concrete projecten aan bredere doelstellingen te koppelen.
- **Lokaal ondernemerschap is meer dan economie.** Een dorpswinkel heeft niet alleen een commerciële, maar ook een sociale en identiteitsversterkende functie.
- **Participatie moet toegankelijk zijn.** Door inwoners tijdelijk of projectmatig te laten deelnemen, worden mogelijk ook mensen bereikt die zich niet, of toch niet structureel voor een dorpsraad willen engageren.
- **Goed onderbouwde adviezen vergroten de invloed.** Enquêtes, haalbaarheidsstudies en duidelijke rapportering helpen om voorstellen geloofwaardig en bespreekbaar te maken. AI kan daarbij een nuttig ondersteunend instrument zijn.

- **Samenwerking vraagt realisme.** Niet alle wensen van inwoners worden gerealiseerd, maar een constructieve dialoog met de gemeente en projectontwikkelaars kan wel degelijk tot aanpassingen leiden.

6. Conclusie

De projecten in Hansbeke illustreren hoe een dorpsraad vanuit concrete lokale behoeften kan werken aan een bredere toekomstvisie.

Zowel het behoud van de dorpswinkel als de herontwikkeling van de oude jongensschool draait uiteindelijk om dezelfde vraag: **hoe zorgen we ervoor dat Hansbeke een leefbaar, herkenbaar en sociaal verbonden dorp blijft?**

De aanpak combineert een duidelijke langetermijnvisie met participatie, samenwerking, externe ondersteuning en aandacht voor financiële haalbaarheid.

Een belangrijke boodschap bij dit alles is dat dorpsraden niet noodzakelijk alle oplossingen zelf moeten uitwerken. Hun kracht ligt ook in het samenbrengen van inwoners, het zichtbaar maken van lokale behoeften en het stimuleren van samenwerking met het lokaal bestuur en andere partners.